

Aanaar kieldâ – strategia 2030

Visio já toimâjuurdâ

AANAAR - Vuáimálâš luándustis

AANAAR - Eellimvyeimi
já šiev eellim ovdâsvástádâslâš
ovdedeijee

Strategia 2030

Aanaar áinoošlajâsâš luándu lii puoh tooimâ vuáđđun.
Mij kevttip luándu ovdâsvástádâslávt já nanodep luándukapitaal.

läláttâsah, moh ovdáneh täsitiädulávt, láá kieldâ eellimvyeimi
vuáđđun. Mij ovdedep iäláttâsâid tienuuvt, ete toh láá
maangâpiälásuboh já tuáimih pirrâ ive.

Sosiaallávt kilelis ovdánem já suhâpuolvâst nuubán sirdâšum
merhâšume láá šiev eellim vuáđđun. Mij ovdedep
siärvuslâšvuodâ já kieldâassei torvolâšvuodâ sehe eromâšávt
párnái já nuorâi pyereestvaijeem.

Sämmilâšvuotâ lii mávsulâš uási Aanaar kieldâst. Mij ovdedep
sämikielâ já -kulttuur sajattuv oovtâstpargoost sämikuávlu eres
tuáimeiguin.

Mii áárvuh

Áárvuh	Maht mij eellip árvuidân tuottân
Siärvuslâš	<ul style="list-style-type: none"> • Mij toimâp vuoigâlávt já kohtâlep nubijdân oovtviärdásávt • Mii toimâm lii puoh tiilijn ávus, čuávdusân viggee já nuubijd áárvust annee. • Mij huolâttep torvolâšvuodâst oles kieldâ kuávlust. • Mijjân lii tehálâš pärniperrui tuárjum, mávsulâš puárisvuotâ já positiivlâš vuáhádume finnoduvâi kuáttá. • Kieldâ pargoviehâ uásálist aktiivlávt tooimâ oovdedmân
Páihálâš	<ul style="list-style-type: none"> • Páihálâšvuotâ huksejuvvoo oovtâst - toos kuleh uásálâšvuotâ já uásálistem, nuubij huámmášumân väldim já kunnijâtem sehe kuásutteijeevuotâ • Mij viggâp oovtâst lasettiđ páihálij pyevtittâsâi já palvâlusâi kevttim • Mij uuccâp čuávdusijd páihálij pyevtittâsâi já palvâlusâi jáludemtäasi pyereedmân • Kieldâ ulmuuh sehe finnoduvah já siärváduvah, moh tuáimih kieldâ kuávlust, láá kieldâ tehálumoseh ääpih
Tyestil	<ul style="list-style-type: none"> • Mij tuostâp toohâđ čielgâ miäradâsâid rievts ääigi • Mij lep aalmugijkoskâsávt aktiivliih tuáimeeh • Mij uáinip aašij positiivlijd peelijd já tuostâp uuccâđ uđđâ čuávdusijd, moh tuáimih • Mij movtijdittep tyestilis keččâlmân já oppâp feeilâin • Mij ovdedep kieldâ ornijduumijd puátteevuodâ tárboid
Ovdâsvástádâslâš	<ul style="list-style-type: none"> • Mij turvâstep tááláid já puáttee suhâpuolváid kilelis ovdánem máhđulâšvuodâid • Mij kyeddip täsitiädulávt ovdâsvástádâs luándust, ekonomiašt já ulmuin • Mij toimâp ovdâsvástádâslávt miäradâsâi rähten já pargoadeleijen • Mij olášuttep mii lopádâsâid

Aanaar – Vuáimálâš luándustis

Eellimvyeimi já šiev eellim ovdâsvástádâslâš ovdedeijee

SIÄRVUSLÂŠ – PÁIHÁLÂŠ – TYESTIL – OVDÂSVÁSTÁDÂSLÂŠ

Strategia tiäddučuogâstâhsyergih

LUÁNDU

EELLIMVYEIMI

SÄMMILÂŠVUOTÂ

ŠIEV EELLIM

Luándu kilelis kevttim

läláttâsâi
maangâpiälásubbon
toohâm já ovdedem
pirrâihásâžžân.

Sämikielâi já -kulttuur
ovdedem

Sosiaallávt kilelis
ovdánem

läláttâsohjelm

Pyereestvaijeem, tiervâsvuođâ já torvolâšvuođâ ohjelm

Kielâpooliitlâš ohjelm (säami kielâstrategia)

Eennâmpooliitlâš ohjelm

Hiäđukocceem TOP 8, Vaikutteijee viestâdem

Strategia tiäddučuogâstâhsyergih

Strategia tiäddučuogâstâhsyergih	Toimâlâš mittomeeri	Njunoštooimah
LUÁNDU	<i>Luánda kilelis kevttim</i>	Luándukapitaal áárvu lasettem Šonġadâhnubástusân västidem Vuárukiävttuekonomia ovdedem Stivrejum já merkkejum kiäinuh Kilelis eennâmkevttim
EELLIMVYEIMI	<i>lälättâsâi maanġapiälásubbon toohâm já ovdedem pirrâihásâžžân.</i>	Investistmij ovdedem lälättâsrááhtus nanodem já maanġapiälásubbon toohâm Čepis pargovyeimi finnim Ovdâsvástádâslâš pirrâihásâš madhâšem Tave iälättâsah, moh vyelgih luándust Pargovyeimi- já finnodâhpalvâlusah, moh tuáimih Juksâmvuotâ
SÄMMILÂŠVUOTÂ	<i>Sämikielâi nanodem já sämikulttuur ovdedem tuárjum</i>	Sämmilâšvuotâ lii mávsulâš uási aanaarlii aargâst Sämikielâi oinum nanodem Sämikielâlij pargei finnim pyeredem Sämikielâlij palvâlusâi nanodem Pyereh aalmugkoskâvuodâh Ovdedeijee vuárusavâstállâm sämmilâštuáimeiguin
ŠIEV EELLIM	<i>Šiev eellim - Sosiaallávt kilelis ovdánem</i>	Palvâlusah, moh tuáimih Párnááh já nuorah, kiäh vajeh pyereest Elilâmulmui pyereestvaijeem já eellimkvaliteet Oovtâstpargo Laapi pyereestvaijeemkuávloin Fiätulâš juksâmvuotâ Kylái tuárjum toi jieijâs táárbui já vuolgâsoojij vuáđuld Muneárvuštállâm olášuttem merhâšittee haavâin

Strategia čuávum

Strategia tiädučuogâstâhsyergih	Toimâlâš mittomeeri	Čuávum (mittáreh)
LUÁNDU	<i>Luánda kilelis kevttim</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Uđđâsistanneemtäasi ovdánem (%) • Kaavaamist láá valdum anon relevanteh kilelis ovdánem mittáreh, Te láá/lä lah • Šonjâdâhvuávám lii rahtum, Te lii/lj lah • Kieldâkoijâdâlmij puátuseh (aassâmmakkumvuotâ já tuđâvâšvuotâ palvâlussáid)
EELLIMVYEIMI	<i>lälättâsâi maangâpiälâsubbon toohâm já ovdedem pirrâihâsâžžân.</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Kieldâ ässeemere ovdánem (%) • Ijâstállâmkapasiteet mánuppajasâš kiävttutäasi (%) • Eellimvyeimiohjelm vuáđuld lii rahtum kieldâkonsern investistemohjelm, Te lii/lj lah • Suomâ irätteijei kieldâbaromeetter puátuseh • lälättâssáid, moi vuáđđun lii luánda, lii rahtum ekosysteemvuávám, Te lii/lj lah
SÄMMILÄŠVUOTÂ	<i>Sämikielâi nanodem já sämikulttuur ovdedem tuárjum</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Staatâtorjui olášume arâšoddâdmist já máttáättâsâst €/ihe • Sämikielâlii máttáättâs já arâšoddâdem sehe sämikielâ máttáättâs meeri (olášum tiijmeh já pärimereh) • Tuđâvâšvuotâ sämikielâláid palvâlussáid (koijâdállâm) • Jurgâlussáid, tulkkuumáid, almottâssáid já viestâdmân kevttum € já pargeeresurseh/ihe • Kielâpooliitlii ohjelm (kielâstrategia) indikaattorij analysistem jyehi ive, Kale/lj
ŠIEV EELLIM	<i>Šiev eellim - Sosiaallávt kilelis ovdánem</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Pyereestvaijeem já tiervâsvuotâ ovdedem kiärdoo (HYTE-kiärdoo) mittárij ovdánem • Škovlâtiervâsvuotâkoijâdállâm puátusij ovdánem • Kalle päärnist já nuorâst lii äigiájánâs (%) • Kalle päärnist já nuorâst lii ustev (%) • Uárnejum škovliittâsâi lohomeeri (kylái torvolâšvuotâ)

Hiädukocceem já vaikuttem TOP 8

1. Aassâmviistij já toimâsoojij huksim ovdedem
2. Energiapolitiik (huolâttâsvisesvuotâ, uđđâ energiahäämih, piäivášvyeimi, biovyeimi)
3. Madhâšem pirrâihásâšvuodâ já torvolâšvuodâ ovdedem, "madhâšeijeeviäru"
4. Maanġapáihálâšvuodâ (su. monipaikkaisuus) ovdedem
5. Sämikielâi já -kulttuur ruttâdem já tooimâ nanodem
6. Juksâmvuotâ já jotolâhohtâvuodâh, kirdemjotolâh, tuáimee mätkikuáluseh, linjášauto-ohtâvuodâi pyeredem kieldân já kieldâ siste, kuávlumaadij 955 já váldumaadij 4
7. Sosiaal- já tiervâsvuodâpalvâlusâi kuávlulâš finnimvuotâ
8. Pargo- já iälâttâskuávlu toimâm já ekonomia visâsmittem

Hiädukocceem já vaikuttem TOP 8 uásisuorgij miäruštâllâm ulmen lii ovdedid kieldân strategisávt tehálijd aášijd, tárkkilistid kieldâ viestâ, karttid ulmemiäldásijd vaikuttem čuosâttuvâid já miäruštâllâđ tooimâid, maid puáhtá porgâđ.

Vaikutteijee viestâdem

- Kieldâviestâdem, palvâlusah já miärádâsah
- Strategisâš viestâdem já tiedettem, hiäđukocceem
- Siskáldâs viestâdem pargoviehân já konsernfinnoduvváid
- Čonâsjuávkkuviestâdem (irätteijeeh, ruttâdeiijeeh jna.)
- Kieldâmarkkânistem

Viestâdem tárguttâssân lii muštâliđ Aanaar kieldâ aašijn rehelávt já positiivlâvt sehe paijeentoollâđ ovdedeijee já čuávdušan viggee vuáruvaikuttâs kieldâ ässeiguin já sierâ čonâsjuávhuiguin.

Kieldâmarkkânistmist lii tehálâš pyehtid Aanaar kieldâ tááláást nanosubbooht oovdân já toohâđ Aanaar sajadâhân lohtâseijee hiäđuid konkreetlâžžân.

Vaikutteijee viestâdem sierâ uásisuorgijn ráhtoo peividum viestâdemvuávám, mon olášume čuávvo systemaatlâvt.

Toimâvuávám 2024-2026
strategia
tiäddučuogâstâhsuorgij
oovdedmân

Luáandu – Luáandu kilelis kevttim

Toimâlâš mittomeeri	Njunoštoimâ	Mittäreh
LUÁNDUKAPITAAL ÁÁRVU LASETTEM	<ul style="list-style-type: none"> • Tubdâstep čuosâttâhkuáhtásijd luánduáárvuid já sorjolâšvuodâid miärádâstohámist já kištottâlmijn • Olášuttep kaavam tienuuvt, ete tot vuáđuduvá luávdee luándučielgiittâssáid, uásálistitmân, luándumaangâhámásâšvuodâ turviimân já kulttuurenâduvâi huámmášumán väldimân • Selvâttep aktiivlávtt muulsâiávtulijđ kuhes áigáduv čuávdušijđ liegâšvuodâ pyevtitmân 	<ul style="list-style-type: none"> • Kištottâlmeh, moh aneh sistees pirâskriterijđ (%) • Kaavaamist láá valdum anon relevanteh kilelis ovdánem mittáreh, Te láá/lä lah • Suojâlum kuávlui vijđodâh (m²) já uási kieldâ eennâmviđoduvâst
ŠOŃŃÂDÂHNUBÁSTUSÂN VÄSTIDEM	<ul style="list-style-type: none"> • Râhtip kieldân šoŃŃâdâhvuávám • Râhtip pirâshuksim sehe huolâttâs- já oornigisttoollâm vuáváamijđ kilelis ovdánem prinsiiپیguin (čidđâkeppisvuotâ) • Vuáhádup já varriidâttâp šoŃŃâdâhnubastusân páihálávtt máhđulâšvuodâi mielđ (tulve, myettim já arvam, korrâ puolâšeh) 	<ul style="list-style-type: none"> • ŠoŃŃâdâhvuávám lii rahtum, Te lii/lj lah • Oornigisttoollâmkoloi ovdánem • Varriidâttâmvuáváamist láá valdum huámmášumán eromâš korrâ šoŃŃâtileh, Te láá/lä lah
VUÁRUKIÄVTTUEKONOMIA OVDEDEM	<ul style="list-style-type: none"> • Pajedep uđđâsistkevttimtääsi (aktiivlâš oovtâstpargo Lapin Jätehuolto kieldâovdâstuumijn) • Ovdedep amnâsij pehtilis kevttim • Ornip uápistem já tiedettem oovtâstpargoost škovlâiguin, arâšoddâdmáin já pasâttâshuolâttâsvirgeomâháiguin 	<ul style="list-style-type: none"> • Uđđâsistkevttimtääsi ovdánem (%) • Ovdánemvuávám lii rahtum, Te lii/lj lah • Olášum čuovviittâs, lohomeeri/ihe
STIVREJUM JÁ MERKKEJUM KIÄINUH	<ul style="list-style-type: none"> • Vâldip luándumadhâsemčuosâttuvâin huámmášumán páihálijđ táárbuid já taavijđ já meid madhâseijeid siäilutmáin kuoskâmettum luándu já kuávdásmitmáin kiäinuid • Olášuttep uápistem kiäinuid aldaluándučuosâttuvvâid já aldavirkosmittemkuávluid väldimáin maangâpiälâsávtt huámmášumán sierâ kiävttutáárbuid já estâttesvuodâ 	<ul style="list-style-type: none"> • Macâttâs kiäinui oornigist já tipšoost (čuákánkiäsu ain paje maŋa) • Čuosâttum kiävttutäásirekinisteeh
KILELIS EENNÂMKEVTTIM	<ul style="list-style-type: none"> • Tubdâstep kuávlulijđ jiešvuodâid já ovdedemtáárbuid; Avveel, Aanaar já Suáluičielgi sehe kyláh já olášuttep täärhib vuávám vuáđđun kuávlulijđ oleskovekarttiimijđ (“Master Plan”) • Sosiaallâš killeelvuotâ váldoo meid huámmášumán eennâmkevttim vuáváamist oles kieldâ kuávlust • Västidep maangâpiälâsijn já kilelis tonttifalâlduvvâin iälâttâsâi, almolij tooimâi já aassâmhuksim tárboid • Suáluičielgi eennâmkevttimvuávám peividem 	<ul style="list-style-type: none"> • Kieldâkoiđâđâlmij puátuseh (aassâmmakkumvuotâ já tuđâvâšvuotâ palvâlussáid) • Tohum kuávluliih oleskovekarttiimeh, ko verdid kuávlukarttiimij ráhtimvuáváámân • Suáluičielgi ovdedemvuávám lii peividum, Te lii/lj lah • Kaavajum uđđâ toontij lhm/ihe • Olášum huksim/ihe

Eellimvyeimi - lälättâsâi maangâpiälâsubbon toohâm já ovdedem pirrâihâsâžžân

Toimâlâš mittomeeri	Njunoštoimâ	Mittár
INVESTISTMIJ OVDEDEM	<ul style="list-style-type: none"> Ohtsii táttutile miäruštállâm háputtállum investistmaid Aassâm- já toimâsajeinvestistmij ovdedem Toimâsoojij faläldiv lasettem já kiddoduvâi maangâpiälâsâš kevttim 	<ul style="list-style-type: none"> Eellimvyeimiohjelm vuáduvd lii rahtum kieldâkonsern investistemohjelm, Te lii/lj lah Uddâ huksimluuvij meeri kpl/ihe
IÄLÄTTÄSRÄÄHTUS NANODEM JÄ MAANGÄPIÄLÄSUBBON TOOĤÄM	<ul style="list-style-type: none"> Finnoduvâi ävkkikalvu- já palvâluspyevtittem tuárjum Uddâ finnoduvâi hokättállâm kuávlun om. testam, audiovisuaallâš pyevtittem, čuákânpieijâmráhtulâšvuotâ tâi eres rááhtuslâš toimâ Škovlim- já tutkâmoovtâstpargo nanodem (ei. nubbe tääsi, ollâškoovlah já tutkâmlájádâsah) Tutkâmtiäđui anneem ävkkim iälättâsâi oovdedmist 	<ul style="list-style-type: none"> Finnoduvâi vyebdimij ovdánem Kuávlun sajadum uddâ finnoduvâi lhm/ihe Oppälájádâsoovtâstpargo uddâ lekkâmeh
ČEPIS PARGOVYEIMI FINNIM	<ul style="list-style-type: none"> Pargovyeimitáárpu selvâtem já pargovyeimi pissoom visásmittem Sämikielâi pirrâ šaddee pargosoojij já sämikielâ mättee pargovyeimi mere lasettem Aassâm- já palvâlusčuávdusij ovdedem pargeid Kieldâmarkkânistem čuosâtem maasâdvärreijeid 	<ul style="list-style-type: none"> Kieldâ ässeemere ovdánem (%) Kielâlase finnejeeje pargei lohomeeri Aassâmvisterááidust vyerdee ulmui lohomeeri
OVDÄSVÄSTÄDÄSLÄŠ PIRRÄIHÄSÄŠ MADĤÄSEM	<ul style="list-style-type: none"> Pirrâihâsâšvuodâ ovdedem já madhâšeiiei kuávlustorroomäigi kuhedem Ovdâsvástádâslij já šonjâdiv háárán jïärmâlij madhâšempalvâlusâi já -ráhtusij ovdedem (ml. kiäinuh já tábáhtusah) Madhâšemmarkkânistem tuárjum já oovtâstpargo ovdedem madhâšemtoimâsyergist 	<ul style="list-style-type: none"> Madhâšeiiei orroomäigi kukkodâh Ijâstállâmkapasiteet mánuppajasâš kiävttutääsi (%) Haavah, moh tuárjuh ovdâsvástádâslii madhâšem
TAVE IÄLÄTTÄSAH, MOI VUÄĐĐUN LII LUÄNDU	<ul style="list-style-type: none"> Luánduiälättâsâi ekosysteem huksim (puásui, kyeli, luándupyevtittâsah, kietätjeji, pyereestvaijeem) Pyevtittâsâi jáludemtääsi pajedem já vuárukiävttuekonomia máhdulâšvuodâi ävkkim anneem Tave luándutiilijd kevttie finnodâh- já testamtoimâ ovdedem 	<ul style="list-style-type: none"> Iälättâssäid, moi vuáđđun lii luándu, lii rahtum ekosysteemvuávám, Te lii/lj lah Pyevtittâsâi jáludemtääsi Ovdedemhaavâi lohomeeri
PARGOVYEIMI- JÄ FINNODÄHPALVÄLUSAH, MOĤ TUÄIMIĤ	<ul style="list-style-type: none"> Finnodâhpalvâlusâi konseptij já viärmádâhoovtâstpargo ovdedem (irätteijeeseervih, ravvimornijdumeh já ruttâdeijeeh) Ravvipalvâlusâi pyevtittem algättällee já ovdáneijee finnoduvváid Pargovyeimipalvâlusâi ovdedem 	<ul style="list-style-type: none"> Finnoduvâi nettolohomeeri Eellimvyeimisopâmuš irätteijeeseervijn lii tohhum Te lii/lj lah Suomâ irätteijeiei kieldâbaromeetter puátuseh Uccum finnodâhtorjui meeri (€)
JUKSÄMVUOTÄ	<ul style="list-style-type: none"> Fastâ kirdemohtâvuodâi mere lasettem Ovdâsvástádâslij mätkikuálusij ovdedem Tiätujotolâhohtâvuodâi pyeredem 	<ul style="list-style-type: none"> Njuolgâ kirdemohtâvuodâi lohomeeri Puhelin- já nettohtâvuodâi luávdimvuotâ

Sämmilâšvuotâ – Sämikielâi nanodem já sämikulttuur ovdodem tuárjum

Toimilâš mittomeeri	Njunoštoimâ	Mittár
SÄMMILÂŠVUOTÂ LII MÁVSULÂŠ UÁSI AANAARLII AARGÂŠT	<ul style="list-style-type: none"> Sämikulttuur lii uáinusist aanaarlii aargâst párnivuodâ rääjist Tiäduh sämmilijn já sämikielâlijn palvâlusâin olgoldâs viestâdmist, pargei uápásmistmist já uddâ kieldâssei tiedeetmist 	<ul style="list-style-type: none"> Kieldâst uárnejum sämikulttuur- já sämikielâlij tábâhtusâi uásálisteemereh/ihe Uápásmisttemateriaal lii rahtum, Te lii/lj lah
SÄMIKIELÂI OINUM NANODEM	<ul style="list-style-type: none"> Lasettuvvoo sämikulttuur já kielâi oinum (ei. fyysiih uápistemtaavluh já nettiviestâdem) Sämikielâlii viestâdem lasettem vuáváámij miel, om. váldustiivrâ čuákkimij tulkkum sämikielân 	<ul style="list-style-type: none"> Olášuttum tooimah/ihe Jurgâlussáid, tulkkuumáid, almottássáid já viestâdmân kevttum € já pargeeresurseh/ihe Juksum olmoošmeeri sämikielân tulkkojum váldustivrâstriimijn/ihe
SÄMIKIELÂLIJ PARGEI FINNIM PYEREDEM	<ul style="list-style-type: none"> Sämikielâlij pargei rekrytistem ovdodem oovtâst Sämitiggijn Sämikielâlij pargei finnim já toollâm – šiev porgâmtilah já toorjâ kielâtipšomân Pargei movtjidittem kielâškovliimáid já nuorâi movtjidittem arâšoddâdem- já vuáđumáttááttâssuorgijd Aanaar kieldâ kiásuttem- já toollâmvyeimi sämikielâlij pargei uásild Pargosajealmottássáid mainâšume säämi kielâlaaseest 	<ul style="list-style-type: none"> Occeeh per ávus sämikielâlâš (tohálâšvuotâiähtu) pargosaje Sämikielâlij pargei meeri (kielâlase) kieldâst (%)
SÄMIKIELÂLIJ PALVÂLUSÂI NANODEM	<ul style="list-style-type: none"> Sämikielâlii arâšoddâdem já vuáđumáttááttâs sehe sämikielâ luvâttâhmáttááttâs sehe toi ruttâdem turvim – kieldâst tehâlâš rooli uhkevuálâsij kielâi puátteevuodâ turviimist Sämikielâliih já kulttuurân vuáđuduvvee palvâlusah, sämmilâšvuodâ anneem äppin Aktiivlâš toimâ sämikuávlu tuáimeiguin lahâasâtljij palvâlusâi ruttâdem visásmisttem oovdân Sämikielâlii astoäigitooimâ ovdodem oovtâstpargoost eres tuáimeiguin 	<ul style="list-style-type: none"> Staatâtorjui olâšume arâšoddâdmist já máttááttâsâst €/ihe Sämikielâlii máttááttâs já arâšoddâdem sehe sämikielâ máttááttâs meeri (olâšum tiijmeh já párnimereh) Tuđâvâšvuotâ sämikielâlâid palvâlussáid (koijâdállâm) Kielâpooliitlii ohjelm (kielâstrategia) mittárij analysistem jyehi ive, Kale/lj
PYEREH KOSKÂVUODAH AALMUG JUÁVHUST	<ul style="list-style-type: none"> Huksip oovtâst savâstállâmpirráduv, mii lii torvolâš, ávus já ovdáneijee Luáttámuš huksim oovtâst 	<ul style="list-style-type: none"> Oovtviárdásâšvuotâkoijâdállâm puátuseh váldustivrâpooij miel
OVDEDEIJEE VUÁRUSAVÂSTÂLLÂM SÄMMILÂŠTUÁIMEIGUIN	<ul style="list-style-type: none"> Vuárusavâstállâm kieldâ já Sämitige kooskâ – ohtsii hiäđukocceem já oovtâstpargo ovdodem Luánduliih palgáh já merikoskâšâšvuotâ oovtâstpaargon sämmilâštuáimeiguin, ei. Sämitigge, Säämi máttááttâskuávdâš já Siida sehe oovtâstpargo visásmisttem Laapi pyereestvaijeemkuávloin 	<ul style="list-style-type: none"> Merikoskâšâš ohtâvuodâtoollâm, teivâdmeh/ihe Ohtsih vaikuttemtoomah kpl/ihe

Šiev eellim – Sosiaallávt kilelis ovdánem

Toimáláš mittomeeri	Njunoštoimâ	Mittár
PALVÂLUSAH, MOH TUÁIMIH	<ul style="list-style-type: none"> Mij toollâp paijeen noonâ vuáđupalvâlusâid Mij kevttip palvâlusâin já äššigâsstivriimist iberdettee kielâ já velttip vaigâdis áámmátteermâi kevttim Mij rähtip kyláid palvâlemkonseptijd Mij pieijâp naavcâid kieldâ pargei pyereestvajemân 	<ul style="list-style-type: none"> Tuđvâšvuotâ palvâlussâid (koijâdállâm jyehe ive) – árvusaanij ovdánem HYTE-kiärdoo mittárij ovdánem Máttááttâspargovievâ tohálâšvuotâ (%) Kylái palvâlemkonsepteh 2 kpl ivveest láá rahtum Te láá/lä lah Pargei puoccâmluámui čuávvmum
PÁRNÁÁH JÁ NUORAH, KIÁH VAJEH PYEREEST	<ul style="list-style-type: none"> Mij tuárjup párnái já nuorâi olesváldálii pyereestvaijeem já máhđulâšvuodâid šoddâd Mij toimâp aktiivlávtt oovtâstpargoost sierâ virgeomâháiguin já servijguin párnái já nuorâi arâdis tuárjumist. Äigiájánâsâi Suomâ maali jotkâovdedem Aanaar kieldâ vuolgâsoojijn Mij ovdedep äigiájánâssoojijd meritiätulávtt 	<ul style="list-style-type: none"> Škovlâtiervâšvuotâkoijâdállâm puátusij ovdánem Kalle päärnist já nuorâst lii äigiájánâs (%) Kalle päärnist já nuorâst lii ustev (%) Äigiájánâssoojij ovdánemvuávám lii rahtum, Te lii/lj lah
ELILÂMULMUI PYEREESTVAIJEEM JÁ EELLIMKVALITEET	<ul style="list-style-type: none"> Mij ovdedep elilâmulmui pyereestvaijeem já eellimkvaliteet Mij paijeentoollâp toimâhinnâid äigiájánâsâi, soojij já uásálistem peht Mij movtijdittepe huksid iästuttess aassâmviistijd 	<ul style="list-style-type: none"> Tagarij elilâmulmui uási, kiáh aneh ete sii eellimkvaliteet lii pyeri (%)
OOVTÂSTPARGO LAAPI PYEREESTVAIJEEMKUÁVLOIN	<ul style="list-style-type: none"> Mij huksip oovtâstpargo já heiviittep tooimâid oohťan Laapi pyereestvaijeemkuávloin. Mij toimâp oovtâstpargoost pyereestvaijeem, tiervâšvuodâ já torvolâšvuodâ ovdedem oovdân. Mij kocceep hiäđuidân palvâlusâi finniimist 	<ul style="list-style-type: none"> Árvuštállâm oovtâstpargo toimâmist pyereestvaijeemkuávloin (koijâdállâm) HYTE-kiärdoo mittárij ovdánem
FIÄTULÂŠ JUKSÂMVUOTÂ	<ul style="list-style-type: none"> Mij ovdedep olmoošfievridem máhđulâšvuodâid Mij heiviittep oohťan palvâlemjotoluv já škovlâsáátuid Mij ovdedep tiätujotolâhohtâvuodâid 	<ul style="list-style-type: none"> Fievridmij já ovtâstittum fievridmij lohomeeri já tevdimtääsi Fievridmij ovdedemvuávám lii rahtum, Te lii/lj lah Nettiohtâvuodâi luávdimvuotâ
KYLÁI TUÁRJUM	<ul style="list-style-type: none"> Kylái profilistem toi jieijâs táarbui já vuolgâsoojij vuáđuld Mij pyehtip kyláid oovdân tááláást vuáimálubboht já ovdedep kyláooovtâstpargo Mij peividep kylái torvolâšvuotâvuávámijid Mij pyeredep kylái vuosâiše- já algâčaskâdemnaavcâid 	<ul style="list-style-type: none"> Uárnejum škovliittâsâi lohomeeri (kylái torvolâšvuotâ)
MUNEÁRVUŠTÁLLÂM OLÁŠUTTEM MERHÂŠITTEE HAAVÂIN	<ul style="list-style-type: none"> Mij árvuštállâp muuneeld merhâšittee haavâi vaikuttâsâid páihálii siärvádâhân 	<ul style="list-style-type: none"> Olášum miäradâsâi vaikuttâsâi muneárvuštálmij lohomeeri (EVA lhm)

